

Zawarcie umowy przez Internet

1. Czym jest umowa zawierana przez Internet

Umowa jest porozumieniem, w którym minimum dwie strony określają wzajemne prawa i obowiązki. W krajowym prawie istnieje duża ilość umów nazwanych tj. takich, które zostały wprost uregulowane w przepisach prawa. Katalog umów możliwych do zawarcia nie jest jednak zamknięty. Obowiązuje bowiem zasada swobody umów, która oznacza, że strony kontaktu mają dużą swobodę jeśli chodzi o kształtowanie treści praw i obowiązków.

Zawarcie większości umów możliwe jest przez Internet. Zgodnie z art. 60 kodeksu cywilnego: „Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej (oświadczenie woli).” Aby móc stwierdzić istnienie danej umowy, konieczne staje się złożenie przez osoby dokonujące czynności prawnej (w dowolny sposób) oświadczenia woli. Ustawodawca we wskazanym przepisie dopuszcza możliwość wyrażenia woli w postaci elektronicznej.

2. Ważność umów zawieranych przez Internet

Na kwestię ważności umowy wpływa wiele elementów, między innymi:

- zdolność do czynności prawnych stron, tj. zdolność nabywania praw i zaciągania zobowiązań we własnym imieniu,
- odpowiednia forma umowy,
- brak wad oświadczeń woli,
- złożone oświadczenia woli nie są sprzeczne z ustawą, z zasadami współżycia społecznego ani nie mają na celu obejścia ustawy.

Zgodnie z art. 61 § 2 Kodeksu cywilnego *„Oświadczenie woli wyrażone w postaci elektronicznej jest złożone innej osobie z chwilą, gdy wprowadzono je do środka komunikacji elektronicznej w taki sposób, żeby osoba ta mogła zapoznać się z jego treścią.”*

W orzecznictwie wskazuje się, że złożenie oświadczenia woli w postaci elektronicznej polega na tym, że oświadczenie zostaje wprowadzone do urządzenia elektronicznego (komputera) nadawcy i przekazane przez Internet. Takim wymaganiom nie odpowiadają inne środki indywidualnego porozumiewania się na odległość w postaci telefonu czy faksu. Takie stanowisko zajął między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 maja 2003 r. o sygnaturze akt I CKN 384/01.

Kluczowe jest wprowadzenie przez nadawcę oświadczenia woli do środków komunikacji elektronicznej w taki sposób, aby druga strona miała możliwość zapoznania się ze złożonym oświadczeniem.

3. Miejsce zawarcia umowy przez Internet

Miejsce zawarcia umowy przez Internet określa art. 70 § 2 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym *W razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w miejscu otrzymania przez składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane albo oferta jest składana w postaci elektronicznej – w miejscu zamieszkania albo w siedzibie składającego ofertę w chwili zawarcia umowy.* W konsekwencji w sytuacji wątpliwości w zakresie ustalenia miejsca zawarcia umowy przez Internet – w postaci elektronicznej – uznaje się miejsce zamieszkania albo siedziby składającego ofertę w chwili zawarcia umowy.

Umowa przez Internet to zasadniczo umowa w formie dokumentowej lub elektronicznej. Forma dokumentowa jest formą mniej rygorystyczną niż forma elektroniczna. Forma dokumentowa nie wymaga użycia kwalifikowanego podpisu elektronicznego, co stanowi wymóg zawarcia umowy w formie elektronicznej. Forma dokumentowa w Internecie może zostać zachowana chociażby przez wysłanie wiadomości mailowej, czy wypełnienie formularza umieszczonego na stronie internetowej. Umowa przez Internet w formie dokumentowej to zatem przykładowo umowa sprzedaży używanego laptopa zawarta w toku negocjacji mailowych sprzedawcy i nabywcy, w trakcie których strony uzgodniły wszystkie konieczne elementy umowy.

Umowa przez Internet bez tradycyjnego podpisu może zostać zawarta w formie elektronicznej. Taka umowa będzie równoważna w skutkach z umową zawartą w formie pisemnej. Forma elektroniczna jest zachowana, jeżeli: złożono oświadczenie woli w postaci elektronicznej (a więc przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej) oraz opatrzone to oświadczenie kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

4. Kwalifikowany podpis elektroniczny

Kwalifikowanym podpisem elektronicznym jest tylko taki podpis, który:

- stanowi dane w postaci elektronicznej, które są dołączone lub logicznie powiązane z innymi danymi w postaci elektronicznej i które użyte są przez podpisującego jako podpis,
- jest unikalnie przyporządkowany podpisującemu,
- umożliwia ustalenie tożsamości podpisującego,
- jest składany przy użyciu danych służących do składania podpisu elektronicznego,

- jest powiązany z danymi podpisanymi tj. każda późniejsza zmiana danych jest rozpoznawalna,
- jest składany za pomocą kwalifikowanego urządzenia do składania podpisu elektronicznego i opiera się na kwalifikowanym certyfikacie podpisu elektronicznego.

Wobec tego nie każdy podpis elektroniczny pozwala na złożenie oświadczenia woli w formie elektronicznej.

5. Podsumowanie

Reasumując należy podkreślić iż, zawarcie umowy w nieodpowiedniej formie może rodzić różne skutki prawne: od nieważności umowy, poprzez brak osiągnięcia celu umowy czy też problemy w zakresie dowodzenia w sytuacji konfliktu. Kluczowe jest bezpieczeństwo stron i skuteczność umowy. Okoliczności te należy oceniać, mając na uwadze powyższe zasady ogólne i konkretną sytuację.

Autor: aplikant radcowski **Wiktoria Lach**